

Þróun vinnureglna varðandi þvingun og valdbeitingu hjá Svæðisskrifstofu málefna fatlaðra á Reykjanesi

Atli F. Magnússon

smfr

● ● Svæðisskrifstofa málefna fatlaðra á Reykjanesi ●

Vinnuhópin skipa:

- Atli F. Magnússon
- Ástríður Erlendsdóttir
- Felix Högnason
- Guðbjörg Erlendsdóttir
- Jenný Magnúsdóttir

Þvingun og valdbeiting

- Með þvingun og valdbeitingu er átt við aðgerðir sem skerða lögverndað sjálfræði einstaklingsins og eru í andstöðu við vilja þess sem fyrir þeim verður, eða aðgerðir sem þrengja svo að sjálfsákvörðunarrétti einstaklingsins að þær hljóta að teljast vera þvingun óháð vilja þess sem fyrir þeim verður.

Dæmi um þvingun og valdbeiting

- Viðkomandi er haldið
- Viðkomandi lokaður inni
- Húsnæði læst sem tilheyrir viðkomandi
- Hlutir í eigu viðkomandi fjarlægðir, skammtaðir og/eða lokaðir inni
- Notkun hjálpartækja án samþykkis viðkomandi
- Lyfjagjöf án samþykkis viðkomandi
- Lyfjagjöf til að koma í veg fyrir hegðun án greiningar um t.d. geðsjúkdóm
- Fjarvöktun og viðvörðunarkerfi

smfr

Af hverju þarf að beita valdi eða þvingun?

- Einstaklingur sýnir hegðun sem er hættuleg sjálfum sér eða öðrum.
- Einstaklingur sýnir ekki hegðun sem hefur þær afleiðingar að honum eða öðrum er hættu búin.

Staðan á Íslandi

- Ein rannsókn hefur verið gerð á þvingun og valdbeitingu á Íslandi (Jenný Magnúsdóttir, 2005).
- Forstöðumenn á heimilum fyrir fatlaðra spurðir um þvingun og valdbeitingu síðustu 6 mánuði.

Niðurstöður

- 24% forstöðumanna höfðu sjálfir a.m.k. 1 sinni á síðustu sex mánuðum beitt þvingun eða valdi.
- 30% forstöðumanna vissu til þess að annar starfsmaður hafði a.m.k. 1 sinni á síðustu sex mánuðum beitt valdi eða þvingun.

smfr

Vinnureglur SMFR

- Byggja á nálgun Norðmanna og Bandaríkjamanna að þvingun og valdbeitingu.
- Sérfræðiteymi
- Siðanefnd

Sérfræðiteymi

- Hlutverk: Tryggja að allra leiða hafi verið leitað til að:
  - Koma í veg fyrir að beita þurfi valdi eða þvingun
  - Minnka notkun valds og þvingunar

Siðanefnd

- Hlutverk:
  - Taka við tilkynningum um beitingun valds eða þvingunar í neyðartilfellum.
  - Taka afstöðu til hvort veita eigi leyfi til beitingar valds eða þvingunar.

Tvær leiðir þegar beita þarf valdi eða þvingun

- Þvingun og valdbeiting í neyðartilvikum.
- Fyrirséð er að beita þurfi þvingun eða valdi um einhvern tíma vegna viðvarandi hegðunar.

Þvingun og valdbeiting í neyðartilvikum.

- Siðanefnd:
  - Afgreitt án frekari eftirmála.
  - Forstöðumanni vísað til sérfræðiteymis til að vinna að aðgerðaráætlun
  - Forstöðumanni ráðlagt að sækja um leyfi til beitingar valds eða þvingunar.
  - Ósammála aðgerðum og kallað eftir aðgerðaráætlun um hvernig koma á í veg fyrir endurtekningu.

smfr

Fyrirséð er að beita þurfi þvingun eða valdi.

- Forstöðumaður leitar til sérfræðiteymis til að tryggja að allra leiða hafi verið leitað til að koma í veg fyrir beitingu valds eða þvingunar.
- Forstöðumaður sækir um leyfi til siðanefndar.

Umsókn um leyfi

- Áður en sótt er um leyfi þarf að liggja fyrir:
  - Mat á orsökum hegðunar
  - Hvað hefur verið gert til að koma í veg fyrir þvingun eða valdbeitingu
  - Lýsing á því hvað sé gert til að minnka líkur á því að beita þurfi valdi eða þvingun.
  - Lýsing á því hvenær og hvernig beita eigi valdi eða þvingun.
  - Lýsing á því hvernig staðið verði að þjálfun starfsfólks.

smfr

Afgreiðsla umsókna

- Siðanefnd skal taka tillit til eftirfarandi þátta:
  - Veldur hegðun skaða?
  - Hafa aðrar leiðir verið fullreyndar?
  - Er tryggt að aðgerðir bitni ekki á öðrum?
  - Má leysa vandamálið með aukinni mönnun?

Umsókn samþykkt

- Tilgreint er hversu lengi leyfið gildir (aldrei meira en 1 ár).
- Ef endrunýja þarf leyfi þarf að skila inn gögnum um þvingun og valdbeitingu frá síðasta leyfistímabili.

Innleiðing

- Þegar vinnureglur verða fullmótaðar verður leitað umsagnar utanaðkomandi aðila.
- Stefnt er að því að gera rannsókn á algengi þvingunar og valdbeitingar hjá SMFR fyrir og eftir innleiðingu.
- Fræðsla fyrir forstöðumenn og starfsmenn starfstöðva.

smfr

● ● Svæðisskrifstofa málefna fatlaðra á Reykjanesi ●

smfr

● ● Svæðisskrifstofa málefna fatlaðra á Reykjanesi ●

smfr

● ● Svæðisskrifstofa málefna fatlaðra á Reykjanesi ●